

Õiguskantsler

Jevgeni Ossinovski
tervise- ja tööminister
Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie nr

Meie 09.05.2017 nr 7-8/170199/1701970

Tervisekaitsenõuded kooli päevakavale ja õppekorraldusele

Austatud minister

Õiguskantsleri poole on palju pöördutud sotsiaalministri 27.03.2001 määruses nr 36 „[Tervisekaitsenõuded kooli päevakavale ja õppekorraldusele](#)“ (edaspidi *määrus*) reguleeritud kontrolltööde planeerimise probleemidega. Alustasin teema uurimiseks menetlust ja palusin koolidel jagada oma praktikad, kuidas kontrolltöid planeeritakse ja milliseid probleeme määruse rakendamine kaasa toob. Selliseid määruse rikkumisi, mille alusel oleks vajalik algatada menetlus konkreetse kooli vastu, õiguskantslerile saadetud vastustest ei nähtunud. Rikkumine tähendanuks eksimist määruses defineeritud kontrolltöö korraldamise nõuete vastu. Praktikas aga tehakse nii suure mahuga, st terve õppeveerandi või kursuse kohta käivaid, töid harva.

See ei tähenda, et määruse ja õpilaste tervise kaitse vajadusest tuleneva õppekoormuse regulatsiooniga saaks rahul olla. Ka väiksemamahulised kontrolltööd ning muud iseseisvat ettevalmistamist vajavad tööd, kui nende hulk on suur ja tööd kuhjuvad, võivad põhjustada samasugust tervisekahju, kui praegu määruses reguleeritud õppeveerandi või kursuse õpitulemuste omandamist kontrolliv töö.

On selge, et kõiki asjaolusid arvestava, piisavalt paindliku, ent samas üheselt mõistetava kontrolltööde jm suuremahuliste tööde tegemist reguleeriva määruse loomine pole kerge. Seetõttu tuleks põhjalikult läbi mõelda, mis küsimused tuleb üle riigi ühtmoodi reguleerida, mis aga tuleks jätta koolide endi otsustada. Mõistagi tuleks läbi mõelda ka see, kuidas on võimalik õppekoormuse reeglitest kinnipidamist tõhusalt kontrollida.

Koolide võimalused õppekoormust määrata ja suunata on suured juba praegu. Koolid saavad innustada õpetajaid kasutama erinevaid õpilaste hindamise ja õpetamise meetodeid ning tegema omavahel tõhusat koostööd. Seega sõltub õpilaste õppekoormus lõpptulemusena ikkagi suuresti koolide mõistlikkusest ja vastutustundest.

On tõsi, et õpilaste tervisekaitsega seoses tõusetub praktikas mitmesuguseid probleeme - õppekoormus, koolikiusamine, toitumine, vähene liikumine jne. Probleemide paljususele on osutanud ka Teie kokku kutsutud töörühma liikmed. On arutelu koht, kas proovida lahendada erinevaid üleskerkinud probleeme ühe määruse muutmise raames, või oleks otstarbekas tegeleda korraga vaid mõne kitsamalt määratletud probleemiga. Pooldan viimast lahendust, kuna nii saaks

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

kaasajastatud regulatsioone võimalikult ruttu rakendada. Teiseks, kuigi kõik tervisekaitse aspektid on olulised, ei sõltu nende lahendamine siiski vahetult üksteisest. Arutades igat teemat eraldi ja vastava ala spetsialistidega, võib rahuldava lahenduseni jõuda lihtsama vaevaga.

Kuna sotsiaalministeerium plaanib seoses uue rahvatervise seaduse tervikteksti ettevalmistamisega mh vaadata üle määruses sätestatu, edastan Teile kokkuvõtte õiguskantsleri menetluse raames selgunud koolide seisukohtadest kontrolltööde planeerimise teemal. Usutavasti on ministeeriumi jaoks hea teada, mida koolid oma vastustes välja tõid ning mida tasuks määruse muutmisel kaaluda.

Esiteks ei olnud koolid valdavalt vastu, et õpilaste tervise kaitse vajadusest tulenevalt peaksid teatud õppekoormust reguleerivad raamid olema kehtestatud. On aga oluline, et õppekoormuse, mh kontrolltööde ja teiste mahukamate tööde läbiviimist puudutava regulatsiooni puhul arvestataks õpilaste erinevat vanust ja kooliastet. Praegu kehtivad ühesugused kontrolltööde korraldamise reeglid nii esimesele klassile kui gümnaasiumile.

Väga oluliseks peeti, et tagatud oleks õpilaste koormuse ühtlane jaotumine tervele tööädalale, mis kehtiva määrusega tagatud pole. Põhjendamatuna nähti keeldu teha kontrolltöid esmaspäeval ja reedel. Nii langeb mahukate tööde tegemise kogu koormus kolmele päevale. Kõrgemas kooliastmes, kus õppeaineid rohkem, ei pruugi kolme päeva jooksul olla võimalik kõiki plaanitavaid töid teha. Toodi välja seegi, et just õpilased soovivad sageli teha töid esmaspäeval. Leian, et ehkki õpilane peab ka puhata saama, ei pruugi igasugune õppimine nädalavahetusel kõigis kooliastmetes olla taunitav, seda just ühtlasema koormuse jagamise vajaduse pärast. Oluline on, kui palju aega õppimine nädalavahetusel kokku võtab.

Põhjendamatuna nähti ka keeldu teha töid esimese ja viimase tunni ajal. Erinevates kooliastmetes ja erinevates koolides algavad ja lõpevad tunnid erineval ajal. Näiteks selgitas üks kool, et nende tunnid algavad kell 8.45, mis tavapäraselt on teise tunni algusaeg. Samuti on tõsiasi, et suur osa lastest osaleb pärast tunde erinevates õppekavavälistes tegevustes, mis nõuavad samuti vaimset ja füüsilist pingutamist ning milleks siiski jõudu üldjuhul leitakse. Seega on küsitav, kas nt kella üheks või kaheks on ükskõik millise kooliastme õpilane niivõrd väsinud, et mahukama kirjaliku töö tegemine pole tervislik.

Määruse suure murekohana nähti kontrolltöö mõiste sisustamist. Kehtiv kontrolltöö definitsioon ei vasta tänapäeva nõuetele, kuna nii suure mahuga töid tehakse tegelikkuses harva. Samas on praktikas lisaks kontrolltööle kasutusel terve rida teisi suuremahulisi töid, mille iseseisev ettevalmistamine ja sooritamine võib olla ajamahukas ja koormav, kui neid satub korraga palju ühele päevale (projektitööd, rühmatöö koos ettekandega, andmete kogumine, töötlemine ja analüüs, referaat, kirjalik või suuline kokkuvõtte teemast, vaatlusandmete kogumine, iseseisvad kodused kontrolltööd, infootsingud, joonestusülesanded, lisamaterjalide ettevalmistamine jms, essee, kirjand). Seega tuleks mõelda, kas ja kuidas arvestada lubatud koormuse määratlemisel ka nende töödega. Tundub mõistlik võtta õppekoormuse reguleerimisel kasutusele uusi mõisteid, mis iseloomustaks tööde mahtu ja ajalist mõõdet (nt tunnikontroll, arvestuslik töö, hindeline töö). Oluline on, et regulatsioon oleks kõigile üheselt mõistetav, kuid piisavalt paindlik, et erinevaid elulisi olukordi saaks arvestada.

Veel rõhutati, et praktikas on oluline ning levinud õpilaste ja õpetaja kokkulepped töö tegemise aja osas. Kokkulepete lubamine näib asjakohane, sest nii õpetaja kui õpilased teavad kõige paremini, millal on teema piisavalt selgeks saanud, et teadmisi kontrollida, ning milline on parasjagu õpilaste koormus. Samas võiks kokkulepete lubamisel kaaluda, kas igas vanuses

lapsed on suutelised oma koormust reaalselt hindama ja õpetajaga sel teemal läbirääkimisi pidama.

Loodan, et minu meneluse raames saadud info on Teile määruse koostamisel abiks ja kaalute õppekoormuse küsimuse teistest õpilaste tervist puudutavatest küsimustest eraldi lahendamist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee